

Hörselskadad i Haiti

Otryggt liv i läger

12 januari 2010 slog jordbävningen till med full kraft mot Haitis huvudstad Port-au-Prince.

Över 230 000 människor förlorade livet och minst en miljon blev hemlösa.

Många hörselskadade och döva bor fortfarande kvar i det tältläger som de flydde till efter katastrofen.

TEXT: MIKAEL DELIN
FOTO: SEBASTIAN RAMN

forts. —————

Auguste Pierre-Fils är ett av de många barnen som bor i tältlägret för hörselskadade och döva.

Endast hälften av barnen går i skolan

MACKENSON ST LOUIS VAR PÅ VÄG hem genom stadsdelen Delmas i Haitis huvudstad Port-au-Prince. Bakom sig hade han en lång dag på St Vincents sjukhus för barn med funktionsnedsättning där han arbetade som dövtolk. Plötsligt började marken han gick på att skaka och spricka. Människorna runt honom sprang för livet när husens väggar och tak gav vika, och rasade ned mot gatan.

Mackenson St Louis klarade sig oskadd, men överallt såg han skadade och döda.

– Jag var livrädd. Jag visste inte var jag var eller vad jag skulle göra, säger han.

Tio månader senare i tältlägret i La Piste i Port-au-Prince utkant är St Louis fåordig när han berättar om jordbävningen. Men det är lätt att förstå hans lättnad när han efter några fruktansvärda timmar fick veta att hela hans familj levde. Andra i La Piste har inte haft samma tur.

– Det är flera här som förlorade både vänner och familj, säger han.

Information via högtalare

När han berättar samlas allt fler av hans grannar runt oss. De kommer från hela Port-au-Prince och har en sak gemensamt. De är alla hörselskadade. På en del av lägertälten står det "Deaf" skrivet med stora bokstäver.

Efter jordbävningen spreds ett budskap som en löpeld bland hörselskadade i huvudstaden. Kom till La Piste, här finns det hjälp.

Lägret i La Piste drivs med stöd från flera hjälporganisationer som bidrar med tält, vatten, latriner och duschar. Det är de boende själva som bestämmer över lägret och fattar alla

Mackenson St Louis hoppas att han snart ska få ett riktigt tak över huvudet.

avgörande beslut. Mackenson St Louis flyttade hit för nio månader sedan och är sedan dess en av föreståndarna. När jag möter honom har han fullt upp med att förberedelserna inför den annalkande orkanen Tomas. Förra gången en stark storm drog förbi jämnade den hela lägret med marken. Allt fick byggas upp på nytt. Nu är det upp till St Louis att se till att alla är så redo de kan vara.

– Den förra stormen förstörde inte bara tälten utan till och med de fasta duschbyggnaderna. Om en storm slår till här så kan det bli en fruktansvärd katastrof, säger han.

Efter jordbävningen har högtalarsystem och radiosändningar varit ett av de viktigaste kommunikationssätten i Haiti. För de hörselskadade i Port-au-Prince innebär det att de ofta har fått lita till tredjehandsinformation för att veta var hjälp och förnödenheter har funnits. Med det nya lägret har det blivit lättare.

Väggar och tak

De har nära kontakt med Röda Korset som bygger nya skydd alldeles intill, skydd som ska ersätta de tält och presenningar som hundratusentals haitier fortfarande bor under.

De som vill och kan får vara med och bygga skydden. I grupper om fyra lärs de upp till snickare av en arbetsledare. Ju duktigare de blir desto mer får de betalt, en snickare kan få 450 gourdes, 90 kronor om dagen. Andra jobbar med att städa lägret men de får mindre betalt, bara 50 kronor om dagen.

Går allt enligt planerna ska de hörselskadade få flytta in vid årsskiftet. De nya skydden har riktiga tak och väggar som skyddar från både stormar och lera. Aaron Anderson från Röda Korset ansvarar för bygget av husen. Han säger att de boende väljs ut beroende på hur utsatta de anses vara.

– Jag håller mig utanför politiken, jag bygger bara skydd. Men jag förespråkar att hörselskadade ska få flytta in först. De är definitivt bland de mest utsatta här, säger han.

Stormar är inte det enda problemet för St Louis och hans grannar. En vattenbassäng som används för att tvätta sig i har ett dåligt skydd. Smuts och damm fyller vattnet när det blåser.

Det finns inte heller något ljus på nätterna, när mörkret faller blir det omöjligt att se handen framför sig. På dagarna är hettan i tälten outhärdlig. Ändå är Mackenson St Louis relativt nöjd med livet i lägret. Tillsammans har de hörselskadade större chans att klara sig och få hjälp.

– Med allt stöd från hjälporganisationerna känner vi oss mer välkomna i världen nu än tidigare, säger han.

Haiti har precis som många andra fattiga länder svårt att ge tillräckligt stöd till människor med hörselnedsättningar. Enligt Världshälsoorganisationen, WHO, är det bara en av fyrtio av de som behöver hörapparat som faktiskt har det i

De hörselskadade haitierna är beroende av hjälporganisationernas insatser. .

fattiga utvecklingsländer. Den exakta siffran för Haiti är det ingen som vet. Lägret i La Piste kallas slarvigt för "Deaf-camp", Dövlägret, av Röda korset och här görs ingen skillnad på vilken hjälp man får, oavsett om man som St Louis kan höra och prata lite, eller om man är helt döv. En del skulle kunna höra med rätt hjälp men det enda försöket att identifiera och hjälpa dem blev ett fiasko.

– Det kom en läkare hit en gång och höll ett möte. Planen var att undersöka var och en för att se vem som behövde hörapparat. Men alla ville ha en, oavsett om den behövde eller inte. Det blev bråk och allt ställdes in. Vi tror inte att de kommer tillbaka.

Misstro mot teckenspråket

De som drabbas värst av bristen på stöd är barnen, bland de 300 boende är många väldigt unga. En del av dem är normalhörande medan andra är hörselskadade eller döva som sina föräldrar. De som kan använder det amerikanska teckenspråket ASL. Men det är inte lätt att få lära sig. Det har funnits en misstro bland beslutsfattare i Haiti mot att stödja teckenspråket. En del tror att det minskar hörselskadades lust att lära sig läpläsning, och därmed deras chanser att kommunicera med normalhörande haitier.

Situationen blev ännu värre efter jordbävningen. Sjukhuset St Vincent där Mackenson St Louis arbetade fungerade tidigare som en sorts mötesplats för hörselskadade. Under jordbävningen föll delar av sjukhuset samman och sex barn begravdes i rasmassorna. Samtidigt totalförstördes två specialskolor för hörselskadade i Port-au-Prince. Nu oroar sig St Louis för hur framtiden för lägrets barn ser ut. Högst på listan över saker La Piste behöver står skolgång för de små. Bara hälften av dem går i skolan. Många föräldrar har inte

råd att skicka barnen till skolan. För de döva barnen kommer det bli oerhört svårt att lära sig teckenspråk ordentligt med bara föräldrarnas hjälp. ●

UPÅ UDÉNS POSTORDER AB

**Kvalitetsprodukter
Direkt i brevlådan**

Specialister på **Bra pris**
hörbatterier **Snabbt**
och tillbehör till **Enkelt**
hörapparater med över 30 års
erfarenhet av hörhjälpmedel.

Telefon & fax: 026-68 37 20

www.udens.se

FAKTA

Ett av världens fattigaste länder

Invånare: Cirka 10 miljoner
Huvudstad: Port-au-Prince, cirka 3 miljoner invånare
Språk: Franska, Kreol
Teckenspråk: American Sign Language (ASL)
Yta: Cirka 27 000 km², lite mindre än Småland.
Övrigt: Haiti ligger på den karibiska ön Hispaniola som det delar med grannlandet Dominikanska republiken. Andra nära grannar är Kuba och Jamaica. Landet blev världens första svarta republik 1804 men är mer känt för voodoo och diktatorerna François "Papa Doc" Duvalier och Jean-Claude "Baby Doc" Duvalier.
Haiti är ett av världens fattigaste länder, 80 procent lever under fattigdomsgränsen.
12 januari 2010 drabbades Haiti av en jordbävning som kostade fler än 250 000 människor livet och gjorde över en miljon hemlösa. Ett år senare bor majoriteten av dessa fortfarande i tältläger i och runt om Port-au-Prince.